

Upprisa Þingeyings á nýjum tímum

Magni Sigurjón Jónsson

Lungnalæknir

magnij@simnet.is

Við lifum á fordæmalausum tímum, heyrir oft í kófinu, en það er jú ekkert nýtt undir sólinni að minnsta kosti hvað snertir mannlega hegðun. Farsóttir hafa í gegnum tíðina opnað sýn á það besta og versta sem í okkur býr, Boccaccio, Camus og Ari skoða þetta hver frá sínu sjónarhorni.

Heimurinn versnandi fer og ungdomurinn er sérstakt áhyggjuefni, má lesa á leirtöflum frá Mesópótamíu löngu fyrir Krist. Þegar mín eigin börn voru á unglingsárunum og skiluðu sér ekki heim á tilsettum tíma flaug í gegnum hugann: Ef þau gera helminginn af því sem ég gerði á þeirra aldri, þá skal ég sko ...

Unga kynslóðin hefur nú fengið íarf nýja ógn sem er hlýnun jarðar og súrnun sjávar en hún hefur einnig fengið þekkingu, tól og tæki til þess að finna lausnir. Einnig það sem mest er um vert, nýtt viðhorf, kjark og metnað til að koma okkur á rétta leið.

Ég ólst upp í Smáibúðahverfinu þar sem fyrstu minningar mínar eru um föður minn að grafa fyrir grunni, hús hlaðið úr hleðslusteinum, milliveggir úr asbesti sem var handsagað og afskurðurinn varð mér að leikmunum. Heima fengum við *Tímam* og *Þjóðviljann*, sem var skipt fyrir Moggann úr næsta húsi. Eftir að hafa lesið öll blöðin komst ég að því að sannleikurinn hefur að minnsta kosti tvær hliðar og hef alltaf átt erfitt með að skipa mér í fylkingu með eða móti. Eftir sótti sem sagt að mér snemma.

Eftir útskrift úr læknaeild, þá 27 ára gamall giftur tveggja barna faðir, vissi ég næstum allt enda ættaður úr Þingeyjarsýslu. Ótrúleg fjölgun á fávítum varð í kringum mig á stuttum tíma. Var ósnertanlegur og að ég held ódauðlegur en eftir bílveltu, viku fyrir brottför til Bandaríkjanna í framhaldsnám, sem skildi Kristínu mína eftir með brot á sjöunda hálslið í 6 vikna strekk og eftir 6 ára sérnám fækkaði fávítum og gáfnafarið stefndi á meðaltalið. Ég nefni nú ekki það skaðræði sem Google hefur gert okkur sem ættir rekja til fyrrnefndar sýslu.

Þrátt fyrir efasemdir er ekki laust við að mér blöskri afstaða andstæðinga bólusetninga. Þær eru að mestu byggðar á fölsuðum niðurstöðum á tengslum bólusetninga við einhverfu og hræðslu við aukaverkanir sem eru því miður til staðar. En þekkingarskortur er oft ástæða misskilnings og hræðsla hrekur okkur af leið.

Þá minnst ég upphafsorða doktorsritgerðar Valgarðs Egilssonar við Lundúna háskóla: „Jörðin er enn flöt, eins og allir hestar sjá“ (The earth is still flat, as every horse can see).

Fordómar fram að fermingu

Ég verð að játa á mig ýmsa fordóma fram að fermingu. Kvenfyrirlitningu, útlendingaandúð og kynþáttafordóma. Eftir tvítugt hef ég talið mig nokkuð einlægum jafnréttissinna og reynt að styðja málefni í þá átt og ekki tekið undir tal um að kynþáttur, þjóðerni, aldur eða kyn skipti máli hvað snertir heiðarleika, náms- eða starfsgetu. Ég játa að ég hef ekki mikla trú á að meta tónlist, bókmenntir eða aðrar listgreinar eftir kyni höfundar eða flytjenda enda hefur kynjum fjölgað og vafalítið eiga einhverjir eftir að kyngreina suma alveg upp á nýtt.

Mér finnst sjálfum að mikið hafi unnið í jafnréttisbaráttunni en nákvæmlega hvenær fullkominn jöfnuður ríkir verður erfitt að koma sér saman um, eða eins og sagt var á Raufarhöfn á síldarárunum: Það er erfitt að skíta akkúrat í hornið á kringlóttu herbergi.

Ég hef átt því láni að fagna að eiga frábæra fjölskyldu, vini og vinnufélaga og konur í þeim oft kippt mér mjúklega á rétta braut.

Útivist, gönguferðir og ferðalög, einkum innanlands, hafa alltaf farið langt með að fylla á orkutankinn og þá hef ég orðið að kyngja helstu fordómum mínum frá því ég kom heim frá sérnámi. Laxveiðar áleit ég setu í leikstjórastól með viskíglas og fylgjast með flotholti við

lygnan hyl og golf að ýta lítilli kúlu í stóra holu og metast um árangurinn á barnum.

Melrakkasléttan

Laxá í Aðaldal og 15. holan í Grafarholtinu hafa kennt mér auðmýkt fyrir viðfangsefninu og virðingu fyrir náttúrunni og fossbúanum. Melrakkasléttan á stóran sess í sálinni, þar fæddist faðir minn og þar var ég í sveit í 5 sumur til 10 ára aldurs. Hér er víðáttan, fjölbreytt fuglalíf og djúpar rætur, rekaviður og margt forvitnilegt í fjörum, silungur í vötnum og sólin neitar að síga niður fyrir sjóndeildarhringinn vikum saman. Ungt skáld (Andri Snær) mér náteingt orti um æskuminningar sínar (brot úr ljóðinu Myndir frá Melrakkasléttu):

*Til sjávar teygist
vegarins hlykkjótta hönd
með hús í löfa
Húsið er gul sól
stafar geislandi börnum
að lygnum lónum*

Veðrið getur verið hryssingslegt, stundum gráða á mann, jafnvel í fámenni, en í sumar má minnast orða Hjálmar Freysteinssonar:

*Fallegu fólki og nettu
fínst að það megi með réttu
baða sig bert,
þetta er bjósna oft gert,
hér í mollunni á Melrakkasléttu.*

Nú horfi ég út á rennislétt Norður-Íshafið, þar sem selur lónar innan um nokkra æðarfugla og einmana himbrima, sól í heiði, framundan ættaróðalið byggt 1909, spegill á silungsvatni á aðra hönd, þar yfir Rauðinúpur með vitann og gíginn. Hæsta fjallið á Sléttu blasir við, Geflan 180 metrar.

Sigurbjörn Ólason frá Oddstöðum lýsir þrýðilega viðhorfum okkar sem kjósum þennan stað umfram aðra:

*Gjarnan í hillungum geymist hér lífið
grjótið er gullið og rennislétt þýfið.
Veðrið er sólríkt og vindurinn kjurr
og vætan næstum því brakandi þurr.*

Oddstöðum 6.-9. september 2021